

Секція: Управління економічними системами

Мордань Є. Ю.

*аспірант кафедри міжнародної економіки
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»
м. Суми, Україна*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Характерною ознакою сучасного етапу розвитку фінансового ринку є посилення процесів глобалізації та суттєве зростання ролі банківських установ у економічному та фінансовому становленні будь-якої країни. Така ситуація зумовлює необхідність здійснення постійного та адекватного регулювання банківської системи, а також актуалізує необхідність створення ефективно діючої законодавчої бази, яка відповідає б вимогам сучасного ринку фінансових послуг.

Загалом регулювання можна розглядати як постійно повторювальний процес, що включає певну сукупність послідовних дій направлених на зміну стану об'єкта, з метою досягнення конкретного результату, тому процес регулювання банківської системи можна представити у такому вигляді (рис. 1).

У даному процесі приймає участь досить широке коло суб'єктів з різними обов'язками, що доповнюють один одного. Так, залежно від суб'єкта, що здійснює регулювання банківської діяльності, розрізняють державне, саморегулювання та міжнародне регулювання.

Державне регулювання банківської системи – це процес створення органами державної влади системи норм та правил, що забезпечують стабільність розвитку банківської системи та захист інтересів вкладників та кредиторів банку, а також створюють основи для економічного зростання в

державі. До інститутів, що здійснюють державне регулювання банківської діяльності відносять Президента України, органи законодавчої, виконавчої та судової влади, Національний банк України та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб.

Рисунок 1 – Структура регулювання банківської системи (авторська розробка)

Саморегулювання розглядається як регулювання певних ринків і сфер бізнесу самими економічними агентами, без втручання держави [1]. До саморегулівних організацій відносяться союзи, асоціації, спілки банків та інші нетипові банківські об'єднання.

Міжнародне (наддержавне) регулювання – це регулювання, що здійснюється по-перше, міжнародними організаціями світового та регіонального рівня (МВФ, МБРР, ЄБРР, БМР та інші), а по-друге інститутами

окремих країн, в коло інтересів яких входить Україна (транснаціональні компанії) [2].

Рекомендаційний рівень: участь саморегулювних та міжнародних організацій у процесі банківського регулювання полягає у розробці рекомендацій, щодо напрямів забезпечення стабільного функціонування банківської системи.

Рівень прийняття рішень: державні органи регулювання, що діють в рамках чинного законодавства, беручи до уваги представлені рекомендації саморегулювних та міжнародних організацій, розробляють та приймають ряд законодавчих актів, які складають нормативно-правову базу, окреслюючи правові та інституційні обмеження ведення банківського бізнесу.

Рівень застосування рішень: на даному етапі процесу регулювання відбувається застосування правової бази виконавчими органами влади, зобов'язуючи банківські установи функціонувати в межах діючого банківського законодавства, а також пристосовувати власні стратегії розвитку до змін, що відбуваються в нормах банківського права. Далі відбувається нагляд за виконанням та застосуванням банками нормативно-правових актів, що дає змогу регулюючим органам з'ясувати на скільки ефективною є їх правотворча діяльність в банківській галузі (наприклад, що стосується вимог до достатності капіталу, то необхідно визначити чи знижує ризик банкрутства банку встановлений норматив, чи навпаки). Виконання даної стадії забезпечується шляхом:

- подання регуляторам, відповідно до чинного законодавства, обов'язкової інформації, що описує фінансовий стан банківської установи;
- використання методів банківського нагляду (наприклад, інспекційні перевірки), як складової системи банківського регулювання.

За результатами проведеної роботи робляться відповідні висновки, що дають можливість визначити необхідність перегляду та зміни діючих законодавчих актів чи здійснення розробки та пошуку нових заходів регулюючого впливу на відповідний об'єкт. Всі ці елементи є складовою

частиною рекомендаційного рівня та рівня прийняття рішень. Необхідно розуміти, що всі етапи розглянутого процесу протікають одночасно і вони є взаємозалежними один від одного. Також у наведеній схемі прослідковується тісний взаємозв'язок між банківським регулюванням, наглядом та контролем.

Результативний рівень: адекватний регулюючий вплив держави забезпечить стабільність банківської системи та сприятиме розвитку конкурентних відносин у банківській галузі, а це в свою чергу дозволить банківському ринку досягти свого рівноважного стану.

Таким чином, стабільність та ефективність роботи банківської системи досягається завдяки спільній діяльності органів державної влади, громадських та міжнародних організацій з приводу розробки, прийняття та застосування оптимальних, ефективно-діючих законодавчих актів.

Список літератури:

1. Коваленко М. М. Ринкове саморегулювання банківського сектора та першочергові напрямки його розвитку Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2011. – Вип. 4 (35). – 512 с.

2. Д'яконова І. І. Теоретико-методологічні основи функціонування банківської системи України : монографія / І. І. Д'яконова. – Суми : Університетська книга, 2007. – 400 с.